

## Spis treści

|                                                                                                                                  |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| Wstęp. Ratunek dla dzieci krzywdzonych emocjonalnie - wyzwanie dla pracy socjalnej { <i>Dorota Iwaniec i Jerzy Szmagalski</i> ). | 7 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|

### PERSPEKTYWA BRYTYJSKA

|                                                                                                                                               |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Rozdział 1. Definicja i przejawy krzywdzenia emocjonalnego dzieci { <i>Dorota Iwaniec, Helga Sneddon i Marina Monteith</i> ).                 | 15 |
| Wprowadzenie.                                                                                                                                 | 15 |
| Trudności w definiowaniu - propozycje definicji.                                                                                              | 16 |
| Emocjonalnie krzywdzące zachowania rodziców w stosunku do dzieci ....                                                                         | 19 |
| Rozdział 2. Definicja, klasyfikacja i przejawy zespołu zaburzenia rozwoju dzieci { <i>Helga Sneddon i Dorota Iwaniec</i> }.                   | 31 |
| Wprowadzenie.                                                                                                                                 | 31 |
| Zespół zaburzenia rozwoju i jego przejawy.                                                                                                    | 32 |
| Nieorganiczne zaburzenie rozwoju.                                                                                                             | 34 |
| Przejawy nieorganicznego zaburzenia rozwoju.                                                                                                  | 35 |
| Skutki nieorganicznego zaburzenia rozwoju.                                                                                                    | 40 |
| Przyczyny nieorganicznego zaburzenia rozwoju.                                                                                                 | 45 |
| Złożone zaburzenie rozwoju i jego przyczyny.                                                                                                  | 47 |
| Niskorosłość psychospołeczna.                                                                                                                 | 50 |
| Interweniowanie w przypadkach niskorosłości psychospołecznej.                                                                                 | 55 |
| Rozdział 3. Prawne regulacje opieki nad dzieckiem i praktyka pracy socjalnej w Irlandii Północnej ( <i>Trevor Spratt i Kathryn Higgins</i> ). | 57 |
| Wprowadzenie.                                                                                                                                 | 57 |
| System prawny opieki nad dzieckiem.                                                                                                           | 58 |

|                                                                                                                                                                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Opiekuńcze działanie systemu pracy socjalnej. . . . .                                                                                                                                                         | 59  |
| Zasady prawa i praktyki pracy socjalnej. . . . .                                                                                                                                                              | 59  |
| Wsparcie rodziny. Tło problemu. . . . .                                                                                                                                                                       | 63  |
| Wsparcie rodziny w świetle prawa. . . . .                                                                                                                                                                     | 63  |
| <b>Rozdział 4. Interweniowanie wobec dzieci zagrożonych: teorie, procedury i modele</b><br><i>{Stan Houston i Greg Kelly}</i> . . . . .                                                                       | 71  |
| Wprowadzenie. . . . .                                                                                                                                                                                         | 71  |
| Model ewaluacji spostrzeżeń pracownika socjalnego w diagnozowaniu<br>przypadków dzieci krzywdzonych. . . . .                                                                                                  | 72  |
| Procedura ochrony dziecka i model rozpoznania zagrożenia stosowane<br>na konferencjach w sprawie przypadku. . . . .                                                                                           | 79  |
| <b>Rozdział 5. Rozpoznawanie zaburzenia rozwoju</b> <i>{Helga Sneddon i Dorota Iwaniec}</i> ...                                                                                                               | 89  |
| Skąd wiadomo, że stan rozwoju dziecka jest niepokojący?. . . . .                                                                                                                                              | 89  |
| Stosowanie pomiarów wzrostu. . . . .                                                                                                                                                                          | 90  |
| Stosowanie badań laboratoryjnych. . . . .                                                                                                                                                                     | 92  |
| Inne wyjaśnienia słabego wzrastania dziecka. . . . .                                                                                                                                                          | 93  |
| Stosowanie miar rozwojowych/interakcyjnych. . . . .                                                                                                                                                           | 100 |
| Zintegrowane podejście do diagnozy. . . . .                                                                                                                                                                   | 101 |
| <b>Rozdział 6. Interwencja w przypadkach emocjonalnego krzywdzenia dzieci i nie-<br/>organicznego zaburzenia rozwoju</b> <i>{Dorota Iwaniec \ Helga Sneddon}</i> ....                                         | 115 |
| Wprowadzenie. . . . .                                                                                                                                                                                         | 115 |
| Strategie interwencyjne w przypadkach emocjonalnego krzywdzenia<br>dzieci. . . . .                                                                                                                            | 116 |
| Ugody i kontrakty. . . . .                                                                                                                                                                                    | 117 |
| Interwencje w przypadkach nieorganicznego zaburzenia rozwoju. . . . .                                                                                                                                         | 124 |
| Terapia zakłóconych wzorów karmienia/jedzenia. . . . .                                                                                                                                                        | 138 |
| <b>Rozdział 7. Skuteczność pracy socjalnej i terapii behawioralnej w przypadkach<br/>nieorganicznego zaburzenia rozwoju — z perspektywy 20 lat badań</b><br><i>{Dorota Iwaniec i Helga Sneddon}</i> . . . . . | 143 |
| Wprowadzenie. . . . .                                                                                                                                                                                         | 143 |
| Przyczyny nieorganicznego zaburzenia rozwoju w badanej grupie dzieci .                                                                                                                                        | 144 |
| Efektywność interwencji. . . . .                                                                                                                                                                              | 146 |

## PERSPEKTYWA POLSKA

|                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Rozdział 1. Dziecko krzywdzone</b> <i>{Elżbieta Bielecka i Małgorzata Niesiobędzka}</i> .... | 153 |
| Wprowadzenie. . . . .                                                                           | 153 |
| Emocjonalne krzywdzenie dzieci. . . . .                                                         | 154 |
| Dziecko zaniedbane. . . . .                                                                     | 157 |
| Przemoc fizyczna stosowana wobec dziecka. . . . .                                               | 159 |
| Przemoc seksualna wobec dziecka. . . . .                                                        | 164 |
| Problemy przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci. . . . .                                           | 168 |

|                                                                                                                                                    |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Rozdział 2. Pomoc dzieciom krzywdzonym emocjonalnie i zaniedbywanym oraz ich rodzinom. W poszukiwaniu modelu ( <i>Mirostaw Górecki</i> ) . . . . . | 171 |
| Wprowadzenie. . . . .                                                                                                                              | 171 |
| Poziomy działań prewencyjnych. . . . .                                                                                                             | 173 |
| Pomoc środowiskowa i instytucjonalne formy opieki. . . . .                                                                                         | 182 |
| Rozdział 3. Prawne aspekty ochrony dziecka w rodzinie ( <i>Jarostaw Utrat-Milecki</i> ) ...                                                        | 185 |
| Wprowadzenie. . . . .                                                                                                                              | 185 |
| Piecza nad dzieckiem. . . . .                                                                                                                      | 186 |
| Dobro dziecka. . . . .                                                                                                                             | 188 |
| Legitymizm ingerencji we władzę rodzicielską . . . . .                                                                                             | 190 |
| Formy ingerencji we władzę rodzicielską na podstawie Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego. . . . .                                                    | 191 |
| Charakterystyka zarządzeń sądu rodzinnego i nieletnich wydawanych na podstawie artykułu 109 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego . . . .              | 193 |
| O ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich . . . . .                                                                                           | 199 |
| Podstawa prawna i faktyczna ingerencji w życie rodzinne dziecka. . . . .                                                                           | 200 |
| Uwarunkowania wykonywania postanowień sądu rodzinnego i nieletnich. . . . .                                                                        | 201 |
| Akty prawne przywoływane w tekście. . . . .                                                                                                        | 206 |
| Rozdział 4. Diagnostyka i etiologia nieorganicznego zespołu zaburzenia rozwoju ( <i>Ewa Kozdrowicz</i> ). . . . .                                  | 209 |
| Wprowadzenie. . . . .                                                                                                                              | 209 |
| Diagnostyka. . . . .                                                                                                                               | 209 |
| Diagnoza zaburzeń w rozwoju. . . . .                                                                                                               | 215 |
| Monitorowanie rozwoju. . . . .                                                                                                                     | 219 |
| Etiologia. . . . .                                                                                                                                 | 221 |
| Zakończenie. Między dziedziczeniem a wychowaniem. Odpowiedź organizmu dziecka na zaniedbania wychowawcze ( <i>Jadwiga Królikowska</i> ). . . . .   | 227 |
| O różnicach w perspektywie badawczej socjologii i pedagogiki . . . . .                                                                             | 227 |
| Echa dyskusji o tym, co środowiskowe i dziedziczne. . . . .                                                                                        | 229 |
| Nieorganiczne zaburzenie rozwoju jako wyzwanie wychowawcze. . . . .                                                                                | 233 |
| Współczynnik humanistyczny jako cecha interwencji społecznej wobec dziecka z nieorganicznym zaburzeniem rozwoju. . . . .                           | 235 |
| Racjonalne rozwiązanie problemu. Prawo jako instrument działania . . . .                                                                           | 238 |
| Bibliografia - perspektywa brytyjska. . . . .                                                                                                      | 241 |
| Bibliografia - perspektywa polska. . . . .                                                                                                         | 253 |
| Spis tabel, diagramów, kwestionariuszy. . . . .                                                                                                    | 259 |